

A Fővárosi Ítéltábla dr. ... ügyvéd és a ... Ügyvédi Iroda által képviselt ... felperesnek ... jogtanácsos által képviselt alperes neve(alperes címe). alperes ellen vállalkozói díj megfizetése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2017. november 2. napján meghozott 30.G.41.326/2017/9. számú ítélete ellen a felperes részéről 10. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

### í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja;

kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 100.000 (Egyszázezer) forint másodfokú perköltséget;

megállapítja, hogy a felperes 2.500.000 (Kettőmillió-ötszázezer) forint jogorvoslati illetéket szükségtelenül rótt le.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

### I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság az ítéletében a felperes keresetét elutasította és kötelezte, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 790.316 forint perköltséget.

Nem osztva sem a kétszeres igényérvényesítésre, sem a követelés idő előttiségére vonatkozó alperesi védekezést – az utóbbit a Fővárosi Ítéltábla 25.Gf.40.282/2015/7. számú végzésében foglaltakra utalással értékelve – a keresetet érdemben vizsgálta.

Az elsődleges kereset tekintetében – melyben a felperes az alperessel a Városligeti Műjégpálya épületegyüttes rekonstrukciójára építési szerződéses jogviszonyban álló ... Zrt. „f. a.” (a továbbiakban: fővállalkozó) részére leszállított és a kivitelezés során beépített épületgépészeti áruk 32.687.749 forint vételára kifizetésének az elmaradása folytán az 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 136. § (1) bekezdése, 368. § (1) bekezdése, valamint a szállítási jogviszonyra irányadó általános szállítási feltételek (ÁSZF) tulajdonjog fenntartására vonatkozó 9. pontja alapján kérte az alperest a vételárral egyező összegű gazdagodás megfizetésére kötelezni – kifejtette, hogy a tulajdonjog-fenntartásnak nincs relevanciája, a szerződés relatív hatályának kötelmi jogi alapelveire, a rPtk. 198-200. §-aira figyelemmel a szerződés az alperesre jogot, kötelezettséget nem keletkeztetett.

A rPtk. 136. § (1) bekezdésének a tényállása a perbelinek nem feleltethető meg, ugyanis az alperes

nem a saját vagy a használatában álló földre, és nem maga, hanem a fővállalkozója építkezett. Ezen a jogcímen a kereset továbbá azért sem alapos, mert az egységes bírói gyakorlat szerint a beépített anyagok ára csak a munkával elérhető eredmény, mint jellemző szerződéses szolgáltatás keretében, nem pedig attól elkülönült jogon követelhető (Kúria Pfv.V.21.748/2012/4.), továbbá az igény nem az áru tulajdonjogát megszerző alperes, hanem az azt beépítő, az ellenértéket a felperesnek nem megfizető fővállalkozóval szemben érvényesíthető. Rögzítette, hogy a felperes a kereset alapját képező számlák kiállítását megelőzően leszállította az épületgépészeti árukat, azok ellenértékét a fővállalkozó nem fizette meg, továbbá tény az is, hogy az alperes a 14 részszámla ellenértékét teljesítette a fővállalkozónak a saját építési szerződésük alapján, utóbbira tekintettel abban kellett állást foglalnia, hogy az áruk leszállításának van-e relevanciája, azok beépítése bizonyított-e. A lefolytatott tanúbizonyítás eredménye alapján arra vont le következtetést, hogy a leszállításra 2011 februárjában-márciusában sor került, a beépítés pedig 2011. december 2-ig megtörtént, ezt követően ugyanis a fővállalkozó nem végzett kivitelezést. Helytállónak fogadta el az alperes azon előadását, hogy a leszállított áruk nem pótmunka keretében kerültek beépítésre, ezt igazolta az építési szerződés 4. sorszámú módosítása, amelyben nevesített pótmunkák között a perbeli anyagok beépítésével érintett munkák nem szerepeltek. A fővállalkozó oszthatatlan szolgáltatás nyújtását vállalta az alperes felé átalánydíj ellenében, részszámlázásra volt jogosult, melyek kapcsán nem határozták meg, hogy melyik munkafázis ellentételezésére szolgálnak, ezen körülmény viszont nem eshet az alperes terhére, így a részszámlák kiegyenlítése alapján megállapítható, hogy a perbeli áruk ellenértékét a fővállalkozónak kifizette. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes az alvállalkozói láncolat tagjaként vett részt az építési szerződés alapján végzendő munkákban, ezen minősége ugyanis a tudattartalmától független, jelentőséggel az bír, hogy az árukat a fővállalkozó továbbszámlázta a megrendelő felé, a peres felek egymással nem kerültek jogviszonyba sem a felperes és a fővállalkozó közötti, sem az alperes és a fővállalkozó közötti szerződés alapján. Az alvállalkozói közreműködést igazolja egyébként az építési szerződés – másodlagos kereseti kérelemben is hivatkozott – 6.10. pontja, mely a teljesítésbe bevont alvállalkozók esetében rendelkezik alperesi jogosultságról.

Osztotta az elsőfokú bíróság alperes azon védekezését, hogy a rPtk. 368. § (2) bekezdése szerinti feltétel teljesült, ugyanis az építési szerződés alapján az áruk ellenértékét megfizette, jóhiszemősége pedig nem kétséges, mert számára nem volt relevanciája annak, hogy a fővállalkozó saját maga szerezte be az árut vagy mástól vette meg.

A másodlagos kereset vonatkozásában – melyben a felperes a rPtk. 339. § alapján kérte kötelezni az alperest a kiegyenlített vételárral egyező összegű kára és járulékai megtérítésére – rögzítette, a felperes az alperes és a fővállalkozó közötti szerződés 6.3. és 6.10. pontjainak megsértésére alapította a kárigényét, anélkül azonban, hogy egyértelműen meghatározta volna, miben áll a kártérítő felelősséget eredményező jogellenes magatartás. A szerződés 6.3. pontja a számlák kifizetésének a feltételéről rendelkezett, a 6.10. pont pedig a fővállalkozó alvállalkozók felé történő teljesítésének az ellenőrzéséről. A 6.3. pont nem kapcsolódik semmilyen alvállalkozói teljesítéshez, a 6.10. pontban foglaltak pedig jogosultságot és nem kötelezettséget határoztak meg. A 6.10. pont megszegésére alapított kárigény egyébként ellentétes is azzal a felperesi előadással, hogy nem volt alvállalkozó, ebben az esetben ugyanis számára nem bírhat jelentőséggel az ellenőrzés. Jogellenes magatartás hiányában szükségtelen a kártérítő felelősség további jogszabályi feltételei teljesülésének a vizsgálata, így csupán megjegyezte az elsőfokú bíróság, hogy felperes azt sem adta elő, a kára mikor következett be, az állított jogellenes magatartás milyen okozati összefüggésben áll a károsodással és az összecszerűsége sem tett értékelhető nyilatkozatot, ezen túlmenően csak általános jelleggel hivatkozott a 2003. évi CXXIX. törvényben (Kbt.) foglaltak alperes általi megsértésére.

A harmadlagos kereset vonatkozásában – melyben a felperes a rPtk. 361. §-a alapján jogalap nélküli gazdagodás jogcímen kérte az alperest a vételártartozással egyező összegű gazdagodás

megtérítésére kötelezni – kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy az alperes és a fővállalkozó közötti szerződés keretében bizonyosan nem a felperes rovására gazdagodott az alperes jogalap nélkül, illetve az áruk ellenértékének az igazolt megfizetése okán más rovására sem. E körben értékelte, hogy a leszállított árukat a fővállalkozó nem fizette meg a felperesnek; az alperes az áruk beépítésével gazdagodott; az áruk leszállítására és beépítésére a fővállalkozót szerződés alapján terhelő alap és nem pótmunka végzés keretében került sor; a beépítés 2011. december 2-ig megtörtént, az alperes átalánydíjas szerződés alapján a végszámla kivételével valamennyi számlát kifizette a fővállalkozónak; a peres felek között nem állt fenn szerződéses kapcsolat, az alperes és a fővállalkozó között viszont igen.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, kérte annak a megváltoztatását, a keresetének történő helyt adást.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a peres felek közötti szerződéses jogviszony hiányának a téves értékelésével vont le következtetést az elsődleges kereset alaptalanságára. A jogvita elbírálása körében annak van jelentősége, hogy az épületgépészeti áru értékesítéskor a szállítási szerződés, valamint az ÁSZF 9. pontja értelmében, továbbá a rPtk. 368. § (1) bekezdése alapján a fővállalkozó rendelkezésére bocsátott áru tulajdonjogát a teljes vételár kiegyenlítéséig fenntartotta. Tekintettel arra, hogy a beépített áru ellenértéke nem került kifizetésre, az épületgépészeti termékek a beépítés pillanatától kezdődően a tulajdonát képezik. Az ÁSZF 9. pontjának a jelentősége nem az, hogy az alperesre szerződéses jogviszony hiányában is kötelezettséget telepített, hanem az, hogy a felperes tulajdonát képező áru került beépítésre a rekonstrukciós munkálatok során. A Fővárosi Ítéltábla 10.Gpkf.43.392/2017/2. számú végzése is a beépítés ténye és feltételei fennállását jelölte meg a per eldöntése szempontjából relevánsnak, melyet a felperes bizonyított.

Téves annak megállapítása is, hogy a perbeli tényállás nem feleltethető meg a rPtk. 136. § (1) bekezdésében foglaltaknak. A fővállalkozó a kivitelezést az alperessel kötött vállalkozási szerződés alapján, utóbbi érdekkörében, annak megrendelésére végezte, a fenti jogszabályi rendelkezés alkalmazása körében nem kell különbséget tenni aközött, hogy kinek a megrendelésére, vagy konkrétan ki végezte el a vállalkozói tevékenységet. A Kúria Pfv.V.21.748/2012/4. számú ítéletére hivatkozás a perbelitől lényegesen eltérő tényállás melletti határozathozatal folytán súlytalan, jelen ügyben nem vállalkozási szerződés alapján saját kockázatára eljáró vállalkozó hivatkozott a beépített áru tulajdonjogának a fenntartására, hanem az áru tulajdonosa, aki nem volt részese az építési szerződéses jogviszonynak, és mindvégig fenntartotta a tulajdonjogát a vételár kifizetéséig a beépített anyagokon. Életszerűtlen lenne, ha azon az alapon nem lehetne alkalmazni a beépítés szabályait, hogy a megrendelő nem személyesen épít, hanem vállalkozót kér fel a beépítésre. Véleménye szerint az elsőfokú bíróság a felperes által előadottakat, a becsatolt bizonyítékokat, valamint a felek és a fővállalkozó között fennállt szerződéses jogviszonyokat helytelenül értékelve jutott arra a megállapításra, hogy a felperes a tudattartalmától függetlenül alvállalkozónak minősül, az alvállalkozói lánc részévé válásához ugyanis eredményt kell létrehozni, enélkül a vállalkozási jogviszony lényeges eleme hiányzik. Önmagában abból, hogy a felek nem kerültek közvetlenül jogviszonyba egymással, nem következik alvállalkozói lánc, ahhoz eredmény létrehozása is szükséges, ezen feltétel pedig nem teljesült, mert a felperes és a fővállalkozó között szállítási jogviszony állt fenn, melynek során tulajdonjog fenntartással az épületgépészeti áruk értékesítésére, ezt követően pedig a beépítésre került sor.

Tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a rPtk. 368. § (2) bekezdésére történő alperesi hivatkozást elfogadta azon az alapon, hogy az alperes az áruk ellenértékét megfizette. A 10.Gpkf.43.392/2017/2. számú végzésben foglaltakból következően az elsődleges jogcímre alapított tulajdoni igény elbírálása során a rPtk. 136. §-ában rögzített beépítés feltételei teljesülését kellett vizsgálni, mely független attól, hogy az alperes a fővállalkozóval kötött építési szerződés alapján mennyiben tett eleget a vállalkozói díj, illetve a pótmunkadíj megfizetésére irányuló kötelezettségének. Az elsőfokú

bíróság a fenti végzésben foglaltakkal szembe helyezkedve értékelte azon körülményt, hogy az alperes a fővállalkozó díját részben kiegyenlítette. Bár utóbbinak nincs jelentősége, nem hagyható figyelmen kívül, hogy a végszámla benyújtására, az alperes és a fővállalkozó közötti teljes elszámolásra még nem került sor, így az sem bizonyított, hogy az alperes a perbeli épületgépészeti áruk ellenértékét valóban megfizette volna. Amennyiben a teljesítés mégis igazolt lenne, az a felperes hátrányára nem értékelhető, mert a vételárhoz maga nem jutott hozzá. Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok helyes értékelésével állapította meg azt, hogy a perbeli épületgépészeti termékek a rekonstrukció során beépítésre kerültek, ugyanakkor ez megalapozza annak megállapítását is, hogy a leszállított áru az alperes tulajdonát képező ingatlannal oly módon egyesült, hogy attól állagsérelem nélkül elválasztani nem lehet, így a rPtk. 136. §-ában rögzítettek teljesültek, s mivel a beépített anyagok vételára megfizetésre nem került, az elsődleges kereseti kérelemnek történő helytadás indokolt lett volna.

Téves a másodlagos kereset elutasítása is, az eköribeni indokolás ellentmondásos, mert az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy egyfelől a felperes a tudattartalmától függetlenül az alvállalkozói lánc részévé vált, másfelől az alvállalkozói minősége hiányára tekintettel kifejtette, hogy számára a fővállalkozási szerződés 6.3. és 6.10. pontjainak nem lehet relevanciája. A 10.Gpkf.43.392/2017/2.számú végzés iránymutatása szerint az elsőfokú bíróságnak vizsgálnia kellett volna, hogy megszegte-e az alperes a közpénzek felhasználása átláthatóságának és széles körű nyilvános ellenőrizhetőségének a követelményeit, lehetőséget teremtve ezáltal arra, hogy a fővállalkozó által igénybe vett alvállalkozók és beszállítók kifizetése ne történjen meg. Az ítéletben foglaltaktól eltérően a felperes az alperesi szerződésszegésre részletesen nyilatkozott a 2015. február 7-i beadványában. Az építési szerződés 6.3. pontja szerint a számlák kifizetésére akként kerülhetett volna sor, hogy a megrendelő és a lebonyolító együttes teljesítésigazolást bocsát ki, az előírt műbizonylatokat és minőségtanúsítványokat gondos és elvárható kiértékelésnek vetik alá, majd ezt követően együttes aláírással ellátott jegyzőkönyvben hagyják jóvá a fővállalkozó teljesítését. A fenti szerződéses kötelezettségek elmulasztása esetén, amennyiben az alperes kizárólag a fővállalkozói oldal jelentéseire alapozva egyenlítette ki közpénzből és európai uniós támogatásból a fővállalkozó számláit, akkor felróható gondatlansággal járt el, amely ahhoz vezetett, hogy az építési munkában részt vevő alvállalkozók és a felpereshez hasonlóan áruértékesítést végző beszállítók számlái nem kerültek kiegyenlítésre. A kár a vételár kifizetésének az elmaradásával következett be a felperes oldalán, és az alperes részéről nyilvánvalóan megállapítható volt a fenti kötelezettségek elmulasztása miatt a gondatlan magatartás. További körülmény a mulasztás alátámasztására, hogy a fővállalkozó még a teljesítés alatt, 2011. október 21-én csődeljárás, majd 2012. február 27-én felszámolási eljárás alá került, amely nem történhetett volna meg, ha az alperes nem szegi meg a közpénzek felhasználása átláthatóságának és ellenőrzésének a követelményét. A másodlagos kereseti kérelem körében figyelmen kívül hagyta az elsőfokú bíróság, hogy a 10.Gpkf.43.392/2017/2. számú végzés szerint a felperes nem alvállalkozóként, hanem beszállítóként volt jelen, azonban ettől függetlenül számára kárt okozhatott, ha az alperes gondatlanul és felróható módon járt el a közpénzek felhasználásának ellenőrzésekor, a számlák kifizetésekor.

A felperes vitatta a harmadlagos kereseti kérelem alaptalanságára levont jogi következtetést is. Figyelemmel arra, hogy nem vállalkozás keretében járt el, és a beépítés időpontjában a tulajdonában lévő épületgépészeti áru került beépítésre az alperes tulajdonát képező ingatlanba anélkül, hogy annak ellenértéke kifizetésre került volna, a rekonstrukciós munkálatok elvégzése révén az alperesi gazdagodás tényszerűen a mai napig kimutatható. Az elsőfokú bíróság is rögzítette, hogy a végszámla kivételével kerültek kifizetésre a számlák a fővállalkozó részére, ezért téves annak megállapítása, hogy az áruk ellenértéke kifizetése okán senki rovására nem gazdagodhatott az alperes.

Kifogásolta a felperes a perköltségre vonatkozó ítéleti rendelkezést is, hivatkozva arra, hogy az alperesnek az alap- és megismételt eljárásért megítélt jogtanácsosi díj nem áll arányban az elvégzett

munkával, különös tekintettel arra, hogy a per elhúzódása, az eljárás megismétlése nagy mértékben arra vezethető vissza, hogy vonakodva nyújtotta be a bizonyítékait, illetve előkészítő iratait többször késedelmesen terjesztette elő, mindezért a díj mérséklése indokolt a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdése alkalmazásával.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

Álláspontja szerint az ÁSZF-re történő hivatkozása súlytalan, a perbeli épületgépészeti áruk leszállítására a felperes és a fővállalkozó szerződést nem írt alá, a teljesítés megrendelések alapján történt, sem az utóbbiak, sem a számlák nem tartalmaznak utalást az ÁSZF-re, nem igazolt, hogy annak hatályát a fővállalkozó elismerte volna. Ezen túlmenően az ÁSZF a felperes megrendelőjével szemben, de az alperessel, mint harmadik személlyel szemben nem is lehet hatályos. A kiállított számlák alapján a felperes a vételárigényét a fővállalkozóval szembeni felszámolási eljárásban hitelezői igénybejelentésével érvényesítette. Helytálló a rPtk. 136. § (1) bekezdése szerinti jogszabályi feltételek teljesülése hiányára levont ítéleti jogi következtetés is. A kereset háttere az alperes és a fővállalkozó közötti építési szerződés, az alperes nem építő szervezet, feladatait, működését a 2011. évi CLXXXIX. törvény határozza meg. A fővállalkozó pedig önálló jogi személy, sem megbízottja, sem alvállalkozója nem volt az alperesnek. Nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a rPtk. 368. § (2) bekezdésére alapított védekezését megalapozottnak találta, az építési munka átalánydíjas volt, készülségi fok alapján fizetett, a fővállalkozó 14 részszámla és egy végszámla benyújtására volt jogosult. A felperes igazolta, hogy az épületgépészeti termékeket a generálkivitelezőnek leszállította, és a beépítés 2011. évben megtörtént, ugyanakkor az alperes a 14 részszámlát határidőben, maradéktalanul kiegyenlítette, az utolsó, 162.890.905 forint átutalása 2011. november 25-én történt meg, tehát egy korábbi részszámla kifizetése a felperesi szállítás kifizetését is jelentette. A tulajdonjog fenntartása harmadik, jóhiszeműen és ellenérték fejében szerző fél jogát nem érinti, az alperes ennek minősül, az építési szerződés megrendelőjeként jóhiszeműen és ellenérték fejében szerzett tulajdonjogot a beépítésre került épületgépészeti termékeken, figyelemmel az átalánydíjas részszámlák fentiek szerinti kiegyenlítésére.

Véleménye szerint helyesen vont le következtetést az elsőfokú bíróság arra, hogy kárfelelősség nem terheli, a felperes nem igazolta a kártérítés konjunktív feltételeit. A számlák a kár bizonyításához nem elegendőek, a felperes ugyanis nem tett arra vonatkozó nyilatkozatot, hogy önköltségi, azaz beszerzési áron értékesített volna, így a számlák magukban foglalják az anyagköltségét, nyereségét és egyéb költségeit is. Alaptalanul hivatkozott a felperes károkozó magatartásként arra, hogy az alperes nem kellően ellenőrizte a fővállalkozó kifizetéseit az alvállalkozói felé. Az építési szerződés alapján tételes elszámolás nem történt, átalánydíjas szerződésekre ezt jogszabály nem is írta elő. Az alperes megrendelőként nem kaphatott pontos képet arról, hogy a fővállalkozó az alvállalkozók felé milyen lejárt követelésekkel tartozik. A 191/2009. (XI. 15.) Korm. rendelet 3. § (9) bekezdése szerint, ha a felek átalánydíjban állapodtak meg, akkor a kikötött díjon felül csak a pótmunka ellenértéke számolható fel, a rPtk. 404. § (2) bekezdése pedig a munka időközönkénti ellenőrzését írta elő, nem pedig az alvállalkozók felé történő kifizetések vizsgálatát. Az alperesnek nem volt kötelezettsége a kifizetések figyelemmel kísérése, fizetési késedelem esetén nem volt jogosult beavatkozni.

A felperes követelése jogalap nélküli gazdagodás jogcímén sem megalapozott, az alperes nem a felperes rovására és nem jogalap nélkül, hanem a generálkivitelezői szerződés alapján szerezte meg a perrel érintett épületgépészeti áruk tulajdonjogát, nem jutott vagyoni előnyhöz, mivel a beépített anyagok árát a fővállalkozó számlái ellenében az átalánydíjas építési szerződésnek megfelelően kiegyenlítette, vagyoneltolódás tehát nem történt. Nem az alperes, hanem a fővállalkozó vonta el a felperes vagyonát azzal, hogy az alperes által kifizetett számlák alapján vele nem számolt el, helyette fizetésre az alperes nem kötelezhető. Ezen jogi álláspontja alátámasztására hivatkozott a BH1990. 308., BH1985. 230. és 1983. 484. számú eseti döntésekre.

A felperes fellebbezése nem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta és érdemben helytálló a kereset alaptalanságára levont jogi következtetése is.

A lefolytatott bizonyítás eredményével nem áll összhangban az elsőfokú bíróság azon megállapítása, hogy a felperes az alperes és a fővállalkozó közötti építési szerződéshez kapcsolódó alvállalkozói lánc tagjaként járt el, az utóbbira abból nem lehet következtetni, hogy a peres felek egymással nem kerültek szerződéses jogviszonyba és a fővállalkozó a felperestől megrendelt épületgépészeti anyagokat a díjazásában felszámítva tovább számlázta az alperes felé. Osztotta a Fővárosi Ítéltábla a felperes azon fellebbezési érvelését, hogy a rPtk. 379. § (1) bekezdése szerint minősülő szállítási jogviszonyon túlmutató kötelezettség, a vállalkozási és értelemszerűen az alvállalkozási szerződés lényegi sajátossága, azaz munkával előállítható eredmény létrehozása bizonyítottan nem, hanem vételár ellenében dolog átadása terhelte, így a felperes alvállalkozói jellegére levont következtetés téves, érvényesített joga – valamennyi jogcímen – a szállítói minősége alapulvételével volt megítélendő.

Tekintve, hogy a szállítási szerződés az adásvételi szerződés egyik nevesített alakzata, a felperes az épületgépészeti anyagok tulajdonjogát a megrendelő felé a rPtk. 368. § (1) bekezdése szerint a szerződés megkötésekor írásban, és legfeljebb a vételár teljes kiegyenlítéséig fenntarhatta. A tulajdonjog fenntartásának az a joghatása, hogy a vevő nem az átadással, hanem akkor válik a megvásárolt dolog tulajdonosává, ha a vételárat maradéktalanul megfizette, mindaddig, amíg a vételár teljes kiegyenlítése nem történik meg, az eladót választás illeti meg: a vételárhátralék megfizetését igényli vagy a dolog tulajdonjogán alapuló kiadását.

Ugyanakkor az alperes vitatásával szemben a tulajdonjog-fenntartás bizonyítást nem nyert, a felperes által hivatkozott ÁSZF – így annak 9. pontja – írásbeli elfogadása nem igazolt, az nem szerepelt sem a megrendeléseken, sem a számlákon, az előbbi okiratok a perben nem ismert tartalmú keretszerződésre utalnak vissza, így a tulajdonjog fenntartására történő felperesi hivatkozás súlytalan.

A tulajdonjog-fenntartás egyébként az igazoltsága esetén sem eredményezné az elsődleges keresetnek történő helyadást. Az alperes közbeszerzési eljárás eredményeként kötött építési szerződés révén jutott hozzá a fővállalkozó szolgáltatásához, azon műhöz, amely – többek között – a perbeli épületgépészeti anyagok felhasználásával készült el. Az építési vállalkozási szerződéses jogviszonyban a munkával elérhető eredmény jelenti a szerződés teljesítését, ezen szolgáltatás ellenében köteles a megrendelő a díj megfizetésére. Amennyiben a munkával elérhető eredmény létrehozásához beépítésre kerülő anyagokra van szükség, annak árát a vállalkozó a munkadíjjal együtt, a vállalkozói díj részeként jogosult csak követelni, azokra a tulajdonjog-fenntartás a szolgáltatás-ellenszolgáltatás adásvétel esetétől eltérő jellege miatt nem csak a vállalkozó, hanem harmadik személy részéről sem jöhet szóba, nem értelmezhető. Abban az esetben ugyanis, amikor a vállalkozási szerződés alapján a vállalkozó valamely ingóságnak a megrendelő tulajdonába tartozó ingatlannal való olyan tartós egyesítésére köteles, amely folytán a beépített dolog az ingatlan alkotó részévé válik, a tulajdonjog a törvény erejénél fogva [rPtk. 136. § (1) bekezdés] a beépítéssel átszáll az ingatlan tulajdonosára. A beépítéssel történő tulajdonszerzés – eltérő törvényi rendelkezés folytán – a beépítő földtulajdonos jó- vagy rosszsziszteműségétől függetlenül bekövetkezik. Általános jogelv, hogy a dologi jogi szabályok kogens rendelkezések, azokkal szemben a felek kötelmi megállapodása a szerződési szabadság mellett sem hatályosulhat, tehát a rPtk. 368. § (1) bekezdése

szerinti tulajdonjog-fenntartás joghatása sem érvényesülhet.

Az elsődleges kereseti igény alapjaként megjelölt építőanyagok az alperessel építési szerződéses jogviszonyban álló fővállalkozó szerződésszerű teljesítéséhez szükséges dologként kerültek előbb a fővállalkozó birtokába, majd a főszolgáltatás részeként az alpereshez, azok ellenértéke még közvetlen szerződéses láncolat esetén is csak elszámolási tételként lenne figyelembe vehető, a tulajdonjog fenntartására hivatkozással az anyagok ellenértéke nem követelhető.

A fentiekben túlmenően a rPtk. 368. § (1) bekezdésére történő hivatkozás – ha a fenntartás igazolást nyerne, illetve az az építési jogviszony keretein belül is értelmezhető lenne – azért sem lehetne eredményes, mert az alperes rPtk. 368. § (2) bekezdésére alapított érvelése is helytálló. Amennyiben ugyanis a perbeli építőanyagokon elidegenítési és terhelési tilalom állt volna fenn, az a harmadik személynek minősülő alperes jóhiszemű és ellenérték fejében szerzett jogát nem érintené. A jóhiszeműsége ugyanis – tekintve, hogy nincs peradat arra, hogy tudomással bírt volna a tulajdonjog fenntartásáról – fennáll, illetve a 14 részszámla igazolt kifizetésével az alapszerződéses munkák díját – melyek kivitelezéséhez voltak szükségesek a perbeli épületgépészeti anyagok – kiegyenlítette. Ezen körülmények miatt pedig a szállítási szerződés tárgyát képező dolgokon akkor is tulajdont szerzett, ha a fővállalkozó a saját fizetési kötelezettsége felperes felé nem teljesítése folytán nem válhatott tulajdonossá.

Az alperes fenti körbeni védekezése a 10.Gpkf. 43.392/2017/2. számú végzés indokolásától függetlenül szükségessé tette a fővállalkozó felé történt teljesítése vizsgálatát, az építési szerződés szerinti alpmunkák pénzbeli ellentételezését szolgáló részszámlák kifizetése tényének az értékelését. Mivel az épületgépészeti anyagok leszállítása az alpmunkákhoz volt köthető, a fellebbezésben foglaltaktól eltérően az alperest a perben nem terhelte a pótmunkákra kiterjedő elszámolás és annak eredménye bizonyítása, melyre a jelen jogvita előkérdésének nem minősülő per még folyamatban van.

Nem osztotta a Fővárosi Ítéletábla a beépítés szabálya alkalmazásának a szükségességére vonatkozó fellebbezési okfejtést sem.

Az alperes és a fővállalkozó közötti jogviszonyban a fővállalkozónak nem csak joga, de építési szerződéses kötelezettsége volt a perbeli épületgépészeti anyagok beépítése. Az anyag tulajdonosa felé fennálló megtérítési kötelezettség fő szabálya arra az esetre vonatkozik, amikor az ingóság beépítésére nem szerződésben vállalt kötelezettség teljesítéseként kerül sor. A felperes rPtk. 136. § (1) bekezdése alkalmazása körében elfoglalt jogi álláspontja helytállósága arra az eredményre vezetne, hogy az ingatlan tulajdonosa mint megrendelő, aki a saját szerződésben vállalt kötelezettsége alapján a fővállalkozója részére járó teljes vállalkozói díjat kifizette, ismételt – tehát kétszeresen – kellene, hogy helytálljon azon alvállalkozó irányába, aki a saját szerződéses jogviszonyában az általa szolgáltatott anyag ellenértékéhez nem jutott hozzá.

A kártérítésre kötelezés iránti igény rPtk. 339. § (1) bekezdése szerinti jogszabályi feltételei teljesülése bizonyítottsága hiányában nem tévedett az elsőfokú bíróság a másodlagos kereseti kérelem elutasításakor sem. Az alperesnek a per adatai szerint nem volt és nem is kellett, hogy tudomása legyen arról, hogy a felperes és a fővállalkozó közötti szállítási jogviszonyban a fővállalkozó a pénzbeli szolgáltatását rendben nyújtotta-e, ennek ellenőrzését jogszabályi rendelkezés nem írta elő, – a közpénzekkel való gazdálkodás átláthatóbbá tételét célzó Kbt. 4. § 2. pontja szerinti alvállalkozónak a felperes nem minősül – illetve ilyen kötelezettséget az építési szerződés felperes által felhívott 6.3. illetve 6.10. pontjai sem telepítettek az alperes terhére. Figyelemmel arra, hogy az alperes jogellenes magatartást a felperes felé nem tanúsított, amely az állított károsodáshoz vezetett volna, a további kérelemek vizsgálata szükségtelen, a kárigény jogalap

hiányában elutasítandó volt, így súlytalan és emellett a helytállóságát tekintve igazolatlan is az a fellebbezésben változatlanul állított oksági kapcsolat, hogy a kifizetések ellenőrzése elmaradása eredményezte a felperesi számlák kiegyenlítetlenségét, továbbá a fővállalkozó csőd-, majd felszámolási eljárás alá kerülését.

Osztotta a Fővárosi Ítéltábla a harmadlagos kereseti kérelem alaptalanságára levont jogi következtetést is. A korábban kifejtettek szerint a 14 részszámla kifizetésével a fővállalkozónak az alapmunkákért járó vállalkozói díj kiegyenlítést nyert, így az épületgépészeti anyagok alpereshez beépítése folytán nála „gazdagodás” fel sem merülhet. Utóbbi akkor állhatna fenn, ha a munkaeredmény a megrendelő alperesnél megjelent, azonban a fővállalkozónak járó díjat – annak esetleges felszámolása és törlése miatt – kifizetnie már nem kellene, és ahhoz a díjhoz az alvállalkozó nem jutna hozzá. A perbeli esetben azonban az alperes a tartozását – a peradatok szerint – rendezte, így a felperes rovására történő gazdagodás nem áll fenn, függetlenül attól, hogy a perbeli épületgépészeti anyagok leszállítása és beépítése kétségmentes igazolást nyert. Az sem vitatott peradat, hogy azok ellenértékéhez a felperes nem jutott hozzá, ezen körülmények viszont az alperes felperessel szembeni rPtk. 361. § (1) bekezdésére alapított helytállási kötelezettségét nem eredményezik.

Alaptalan a felperest terhelő perköltség összegét vitató fellebbezési kérelem is. Az elsőfokú bíróság a jogi képvisleti munkadíj meghatározása során helytállóan vette figyelembe a teljes egészében pernyertes alperes javára a 25.Gf.40.282/2015/7. számú végzésben megállapított 200.000 forintot, valamint az alap- és megismételt eljárásra a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (4) és (6) bekezdései megfelelő alkalmazásával eljárva ítelt meg 590.316 forint jogtanácsosi munkadíjat. A Fővárosi Ítéltábla mérséklésre okot adó körülmény hiányában – ekként ugyanis az alperes esetleges perelhúzó magatartása nem lenne értékelhető, figyelemmel arra, hogy azt a rPp. 8. §-a pénzbírsággal szankcionálja – a perköltség összegének a további leszállítására nem látott lehetőséget.

Figyelemmel arra, hogy a fellebbezésben előadottak eltérő tényállás megállapítására, valamint érdemben eltérő jogi következtetés levonására nem adtak alapot, a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét – a fenti részben módosított és kiegészített indokolással – a rPp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Fővárosi Ítéltábla a rPp. 239. §-a szerint alkalmazandó rPp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes másodfokú perköltsége megfizetésére, melyet a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdései alkalmazásával a jogorvoslati eljárásban kifejtett tevékenység figyelembevételével mérsékelt, 100.000 forint összegű jogi képvisleti munkadíjban határozott meg.

A Fővárosi Ítéltábla észlelte, hogy a felperes a fellebbezésére az 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 51. § (1) bekezdése szerinti mentessége ellenére rótt le 2.500.000 forint jogorvoslati illetéket, a Fővárosi Ítéltábla ugyanis a 25.Gf.40.282/2015/7. számú végzésében az eljárás megismétlését a rPp. 252. § (2) bekezdése alapján eljárva rendelte el, ezért az Itv. 80. § (1) bekezdés i) pontja alapján a szükségtelenül lerótt illeték visszatérítésének van helye, melyre vonatkozóan jelen határozatot az Itv. 81. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság küldi meg az illetékes állami adóhatóságnak.

Budapest, 2018. június 5.

. Kurucz Zsuzsanna s. k. a tanács  
elnöke

Levek Istvánné dr. s. k. előadó . Felker László s. k. bíró  
bíró